

Antanas Uosis

L K - 502 - 3

1949 m. Lietuvos Respublikos
 Ministrų Tarybos sprendimu
 Nr. 1000, patvirtinama
 Lietuvos Respublikos
 Ministrų Tarybos sprendimu
 Nr. 1000, patvirtinama

L.L.L.L.....1949 m.

84 atv

I š l e i d o
Laisvėsios Lietuvių Literatūros
L e i d y k l a
1949 m. leidinio Nr. 20. Pradinis
tiražas -- 500 egz., rinko ir spaud.
"Partizaninės Kovos" spaustuve
Ats. redaktorius -- D a u n y s.

1949 m. buvo iškeltos aikštėn vokiškųjų Osvencino ir Majdaneko koncentracijos lagerių paslaipytė. Šiurios apie nežmoniškumus, kurie buvo tuose lageriuose praktikuojami, šiuorpi sukretė pasauli. Pasaulis piktinasi. Del masinių žudynių, kurias vokiečiai vykdė, Osvencino ir Majdaneko lageriai buvo pradėti vadinti naikinimo lageriais.

Taciau Osvencinas ir Majdanekas nebuvo ir nėra vienintelės baisių nusikaltimų vietos pasaulyje. Plačiuose Tarybu Sąjungos plotuose esant tokių naikinimo lagerių net iki keleto šimtu. Oficialiai jie vadinasi priverčiamųjų darbu stovyklomis.

Šio bolševikinės naikinimo stovyklos yra skirtos naikinti žmonėms, nepritariantiems bolševikų siekimams arba net ir tiems, kurie į bolševikų siekimus žiūri Mbejingai.

Daugumoje atvejų šios vinttos stovyklos yra istegtos gausiose žemės turtais vietose arba prie didelių miškų masyvų. Asmenys pasiūsti į priverčiamųjų darbu stovyklas, yra naudojami kaip nieko nekastuojanti darbe jėga įvairiose kasyklose ir miško medžiagos gamyboje.

Žmonės šiose stovyklose yra naikinami ne tik kančiamomis darbo, higienos ir gyvenimo sąlygomis, bet atodairišku žmoniškumo nepaisymu, kartais ir tiesioginiu sadr.

Tarybu Sąjungoje visuomenė bolševikams nėra patikima. Todėl ne muostabu, kad bolševikai yra prisiteigę šiu naikinimo stovyklų daugybę. Jų skaičius tiksliai nėra žinomas. Viens tik aišku, kad jų esama daugiau kaip penki šimtai. Viename lageryje laikoma maždaug 15 - 30 tūkstančių žmonių. Taigi, visuose lageriuose vienu metu kankinama ne mažiau kaip 10 mil. žmonių.

Visos bolševikinės priverčiamųjų darbu stovyklos yra tiesiagineje MGB (naujausio čekos pakaitalo žinioje). O kas priklauso MGB, yra slaptas daktas. Todėl ir žinių apie priverčiamąjį darbo stovyklas gauti yra labai sunku.

Tačiau nežiūrint nepaprasto MGB budrumo, kartais kai kurie lageriuose uždaryti asmenys išsengia surasti būdą pranešti apie tai, kas dedasi tuose lageriuose.

Šičia pateikiamas raštas apie gyvenimą stovykloje LK-502-3 yra gautas padėdant vienam asmeniui, artinai susietam su akmens anglių pervežimu iš Uralo šiaurės. Už kilograma lašinių jis sutiko paimti iš vieno lagerininko, tame lageriže esančio jau trejus metus) storoka užadresotą laišką ir jį išsiųsti

iš vienos geležinkelio stoties, esančios nuo lagerio LK-502-3 už šešių šimtų klm. Tas asmuo buvo tiek šalininkas, kad laišką n'perdavė čekai, o išsiuntė, laimingu būdu, laišką pakioke Lietuv.

Šiame rašte suminima tik nedidelė dalis tu žmonių, kurių esama Tarybų Sąjungos priverciamųjų darbų stovyklose. Tačiau tam kartai užteks ir jų. Tegu pasaulis pamato, kad bolševikinės naikinio stovyklos yra ištikruja nei k'iek ne menkesnės už voikiškuosius Osvecinio ir Laidanėgo koncentracijos lagertus.

Tāse buvo daudzāu kāis šēšī šīrtai. Jau ācun-
tas mēnuo mē. sēdējone vieno apskrities kalējime,
sugrūsti net sausa. Vīsi mes buvome iē cīs pat,
ācunelis vienas kīta pašinome. Mūs tarpo buvo jau
muoliu, ar nežinānāi bārdos šīurkētuno, bet buvo
ir senīu, turīnāi amāius net pō āstūones dēšimt
mēt. Kai kurie buvo sulāikyti dēl to, kād neāstān-
gō pīlnāi ātikti zēms ākio gaminīu prīstātyno
prievoles. Vienas kītas buvo prasītārs apīe tarybā
nē valdāia kōj nōrs negalanki zōdi. Pās kai kuriu
buvo rasta laiknēšīn su buv. Lietuvas Prezidento
A. Smetonos ātveitōu. Tācīnā daudzmas nē iēstolo ne-
suvokē uē kī buvo ārēštōti, bārdoni, koneveiklāni,
mušāni ir marīnāni pādū.

Āš pats vīsa laika gyvānā tylīai ir ramiā. Vī-
gas nepāpāiglānā prievoles stengīans mūikti klai-
ku ir pīlnāi. Su valdēios pāreigūnāis ir valdēios
pākalikēis pāvān ātsargus. Tācīnā vīsa ryta ātā-
bātē 1933 žonī bēvīlis ir ārēštāvo vos pādē jū-
si pūrylānāi.

I kalējime buvān āuvarytas sūrištonis rān-
nis, kāp didāiasias mūikaltēlis kāp didāi-
sīn mūikaltēli manē laika ir kalējime.

O uē kā?

Ilgāt āš negalējān sūprastī, kōs prīnestas
man mūikaltīnas. Bet pō kurio laika iēāiškējo,
kād manē skundēis vienas toks vietīnis rūsēlis
Kovoliovas. Āirdi, āš esās āmogus, mūisīstātes pīrē
tarybānē santvarkē.

Kovoliova āš pāzīnānā. Jis gyvōnō pūrtimāme kāi-
me. Mācōng pīrē pēnkēts mēt āš jī ātikān, bēv
sīcāikēnti nōjēti kālmyno ārkīj ir āpīdāriān. Tū-
net jīs mūilbīno āalīn ir ātrōdē -- nīēns. Bēv jō
tūmēt iēāiškēstē. Jvōdus tarybānē santvarkē, jīs
prīsīškējō pīrē valdēios. Ir kāi, tīv nēdēisē
man ātsīlānāi.

Konkrēcīai Kovoliovas mīeko negalējō irodūtī,
kād āš mūisīstātes pīrē tarybā valdēia. Bet kāi
buvān ārēštātas, āžtēko to vieno skundīmo, pādē-
rātō pēndrais zōdīnas.

Tuo aš ne kiek nesistebėjau ir niekas tuo nesistebėjo. Pas bolševikus taip jau yra. Nes visi tįmet jau būvome suvare, kad tarybinė valdžia grėvia grėda žmones į kalėjimą, nežinodama kaltumo.

Vis dėl to aš nemaniau, kad mano reikalas būtų toks blogas. Galvojau, kad mano valdžia palaikys kalėjimą, palaikys, patardys ir paleis.

Taip pat ir visi kiti galvojo panašiai. Nekalti, nors ir kalinami, negali gi būti teisiami.

Tačiau vietoje laisvos sulaikėme katargos.

Gerai atsimenu tą vasaros popietę, kai išsikėjo mūsų likimas. Nei iš šio nei iš to, emė mas suklioti iš kameros. Dalį tardys – pasalvojome, per daug nesijaudindami. Tačiau netruko pasišikti, kad čia netardymas, o vosai kaba. Pirmieji, iššaukti iš kameros greitai grįžo, o su jais atėjo ir kiti, kad esame nusmerkti.

Negali būti... Kai kas dar nenorėjo tikėti, ar gi galima buvo netikėti? Tie kurie buvo iššaukti iš kameros ir grįžo, neįtikavo. Je to, iš kameros tapo vis šauk, naujus ir naujus. Sugrįždami jie galėjo pirmąją atneštą žinią pavirtinti.

Visa kalėjimą užgulė sunki nuotaika.

Atsimenu, kresno čekisto pasauktas, išėjau iš kameros vos istengdamas atgauti kvapą. Ilgą koridorius buvau nuvartytas į vieną prieškambarių. Prieškambarėje prie bylos apkrauto stalo sėdėjo pats MGB skyriaus viršininkas. Besėdėjo prie lango ir ties durimis stoviniavo skrobelis su automatais rankose. Jis pat sukliėjosi operatyviai įgaliojimais. Kairėje prieškambario pusėje vienas čekistas maiše laikėteje juodus šakus.

Tavardė, vardas, tėvo vardas, gyvenimo metai?

Tasakiau.

Vienas operatyvinis įgaliojimas pasirašė bylą krūvoje, virš ją ištraukė, atskleidė ir pakišo MGB skyriaus viršininkui. Šis čiuptelėjo nuo vyniojančiojo popierio skiantelę, valandėlę, žiūrėjo ir aiškiai žydėjusį ančiū balsu tam skaityti, kad toks tai pilielis, gyvena ten ir ten, kaltinamas MGB.

audiamojo kodokan 58 - 1 str., 433 karinio triu-
punofo srendiu niteatas 10 metu priveraiamojo
darbo stovyklos.

Išaidamas iš kameros buvau išvojęs, kad išgir-
siu ne ką galingai, kaip išgirdo kiti. Vis dėl to iki
paskutinės sekundės ruseno kibirkštėlė vilkios, kad
gal kas atstotina, gal aš nesu ištrauktas į mismerk-
tąjį sąrašą, gal tik taip kur mane išveds. Tačiau
čekisto paskubomis paskaityti tie keli žodžiai ir
gyvatiškas žvilgsnis, kuri įis neto į mane, nuslo-
pino paskutinį vilkios krislelį. Taip, tai buvo tie-
sa. Aš nebuvau išskirtas iš kit darbo. Aš buvau
nusmerkta lygiai, kaip ir visi kiti į kaverę.

Išklausęs sprendimo valandėlę stovėjau lig ap-
plūšęs. Pasimaniau neįgudiau, tik nepasidavęs abe-
jotinai. Trodė, kad n beliko nieko, - nei ateišes,
nei pveimo. Sakytųpa šaltis sukaušė smegenis. Ta-
čiau 433 viršininke, operatyvinius ir galiotinius,
sarebas, lig labai ištolo. Trodė, jie tarytum žve-
tyt.

- Tik čia, - šuktelejo čekistas ties dažu lėkš-
te.

Vienas air das pastūm mane į kairę, prie jau.
dešinės dešinės ranka, čekistas ištepo ja /deina
ir pirštus, ir prispaudė prie popierio lapo. Kas-
kui ištepo kairę ranka ir prispaudė tam pačiam
popierio lapo. Tada dešinės rankos anspaudo.

- Gabar viskas, - pasakė 433 skyriaus viršinir-
kas.

Tas pats čekistas, kuris išvedė iš kameros, įre-
mė į nugara automato vieni ir pastūmė į duris.
Iš kameros grįžau vos pavilkamas kojas.

Palinin šaukiojinas užtruko iki vakarė ir visa
nakt. Iš seniau areštuočiųj liko tik trys. Koks
ja likinas nežinau. Gal juos pašaukė veliau. Visi
į kiti, keči žiniai su viršun, - vone lagerio
kas 10, kas po 20, kas po 15, kas po 25 metų.

87ab

...kakais mes buvome priprate suaimesti grup-
nis ir pasakotis įvairias istorijas. Bet ta vakara
kamerose buvo tylu. Jeva girdimes tik vaikščioga-
jis žingsniai ir durų trankymas. Visi mes neįstam-
gare išpūdsim atsikratyti, padaryti šios dienos
teisingumą.

Teigu mes nuteisti, tai kada gi buvo teisnas?
Kas gi mus nuteisė? Už ką? Už tai, kad mes
esam. Tačiau veltui tuo sukime mes galvas. Aiskius ce-
buvo vtenas dalykas - mes dusnargiai.

Terybine valdžia buvo mus nuteisusi viena, de-
mūst, teisme nelsidama mus nei pasiaukinti, nei
gintis. Aš nežinau, ar yra pasaulyje kur nors toks
teismas kaip šis, kaip "arytų" sąjungoje. Greičiausia
kad nėra. Kur toks teismas nereikalingas... O šia-
jis - būtinas. Ištikrųjų, arai bolševikai kitaip ga-
lyt nuteisti kas dien po kelius šimtus žmonių...

Tai tas bolševikiškasis teisingumas, apie kur-
į dšienyje nebuvo nei jokio supratimo.

Sunka buvo namams apsigrasti su visa tuo. Tačiau
apsigrasti reikėjo. Pamažu emėte svarstyti, kas mū-
sė laukia. Krestantis, sako, nei šlaudo grėbėsi.
Taip ir mūsų tarpe atsirado tokia, kuriė norėjo
martyti, kad dirsimė čia kur nors, juk reikėjo ne-
apsidomai daug darbo vokiečių sugrįžtant kraštui
atstatyti. O mes gi - čionykščiai. Tačiau čia buvo
tik tušti žodžiai, mes buvome nusmargti ne tam,
kad būtume palikti dirbti savaime krašte.

Veprado nei para, kai... šioms lieta mus pa-
siliti viska ir išeiti į kalėjimo kiemą.

Čiupone, kas ka turėdamos. Bet ka gi mes galėjome
turėti? Ick's toks viršutinis drabužis ir tarbe-
lė su trupneliu maisto, gaubto iš namų /kalėjime
maisto mums neduodavo/. Tai buvo viskas. Verbike-
jo nei minutės laiko, kad pasirodytume. Tačiau ne-
įstahome apsaugyti, kaip tas pasirodymas buvo sun-
kus. Niekas mums nieko nesako. Tačiau ir taip žino-
jome, kad šį kartą, palikdami kameras, pradėdame ke-
lioną į nesinia.

Kiene mus surikiavo po keturis. Tuomet praviro kalėjimo vartai. Iš visų pusių mus apsupo MGB konvojine kariuomenė, įinkluota automatais ir automatiniais šautuvais. Pasigirdo ryktelejimas: "Na šunsnukiai pirmyje!" Ir ses pajudėjome. Vedė mus į geležinkelio stotį, kur buvo parengta 15 vagonų.

Gal būt žmonės žinojo, kad mus išveža, o gal nujaubė. Nežinant nakties, susirinko mus palydėti žmonis didžiulis pulkas. Daugelis jų buvo parengę maisto riešulius. Tačiau MGB-istai neprileido jų artyn daugiau, kaip per šimta metrų. Matėme, kaip kareiviai juos stūmė, o tuos, kurie norėjo mums koki žodį pasakyti, mušė šautuvų buožėmis.

Į vagonus mus sugrūdo po 40 žmonių į kiekvieną. Vagonai buvo praskiniai, užkaltais langais, pusiau pravertomis durimis. Mes suvarė, šekistai duris uždarė ir užrakino. Vagonuose nerodome nieko daugiau, kaip tik plikas sienas.

Susėdome tiesiai ant grindų, laukdami kada traukinys pajudės.

Tačiau iš stoties išvažiavome tik po poros dienų.

Per visą tą laiką, kol buvome stotyje ir vėliau gal daugiau, kaip para negavome nei valgyti, nei gerti. Maitinomės ke turėjome iš kalėjimo. Troškulį iškontėme. Kelionėje jau ėmė maitinti. Kartas nuo karto pradėjome gauti po litra viralo kas antra diena. Aišku, to maisto neužteko alkini nugalšinti. Geriau sekėsi tiems, kurie daugiau maisto buvo gavę iš savo namiškių. Bet per kurį laiką ir jie išbaigė savo išteklius. Todėl į kelionės pabaigą visi ėmėme badauti.

Iš viso kelionėje išbuvome daugiau kaip 40 dienų. Kelionėje nieko nematėme, išskyrus viena kita kurios nors geležinkelio stoties užkampį. Matėbėta, pravėrus duris, paduodant maistą ar vandenį. Kada diena ir kada naktis, sprendėme iš šviesos patenkančios į vagono plyšius sienose.

Kelionė buvo gana sunki. Visą laiką nelaiso iš vagonų nei nosies iškišti. Trigulti vietos užteko, tačiau judėti buvo neįmanoma. Kad nesustingtume, sustoję indavome trypdyti ir šokinėti, lig maži vaikai. Tačiau palydovai draudė ir tai. Sugirdę mus judant, jie liepdavo mums nutilti ir gulti, grasindami insią į vagonus šaudyti. Kartą, mums skubiai nepaklausius, jie ištikrėję paleido į mūsų vagoną / žmogaus krutinės aukštumoje / keturis šūvius ir vienas mūsų nukovė.

Aš buvau girdejęs pasakojant senas žmones apie šoki ar toki vargą. Tačiau kas gi galėjo būtibet kuris vargas prieš tą, kuri mums teko išvargti pervežimo metu. Su mumis buvo elgiamasi daug blogiau, kaip su gyvuliais. Aš maniau, kad iki galo neištversiu. Kankino bedas, troškulys, oro stoka, sustingimas. Bet žmogus yra daug pajėgesnis negu galia manyti.

Galutinėje stotyje, kai čekistai plačiai atidarė vagonų duris, ir kai paliepė benatant išsikraustyti, maždaug trečioji mūsų dalis neįstengė pastovėti ant kojų. Jūs turėjome iš vagonų vilkte išvilkti. Tačiau miręs nebuvo nei vienas.

Tyrėme ore mes lig atkiutome. Kai kas net džiaugėsi, kad pasibaigė kelionės sunkumai.

Bet greit išaiškėjo, kad kelionė tebuvo tik vargą pradžia. Iš geležinkelio stoties mus išvarė šešiomis eilėmis į atvertą spigliuota viela didelę pašlaitę - į nuteistųjų skirstymo punktą. Čia po atviru dangumi kėsiami alkį ir šaltį išbuvo dvi savaites.

Jeigu pervežimo metu savo mirtinai nemirė nei vienas, tai čia išsiskyrė iš mūsų tarpo septyni. Mirusieji lavonus čekistai krovė į krūva vienam pašlaitės pakraštyje. Ten jie rigojo visą laiką. Ten juos ir palikome.

Aš buvau matęs žmonių piktą ir kerštingą, tačiau aš čia susidūriau su žmonėmis be širdies. Čekistai palydovaiį MGB konvejinė kariuomenė turėjo būti, kad mes neišlakstytume. Tačiau jie mus kankino. Atrodo, kad jiems yra be galo malonu smogti bejėgiam, vos gyvenam, ant žemės gulinciam žmogui. Ir smogti dar gi be jokio reikalo, be jokios priežasties...

Toje aikštėje mes išgulėjome pusę dienos. Paskui leido mums atsistoti. Mūsų gulėjimo ir šalčio daugelis mūsų buvo sustingę į raga. Kai kurie bandė sušilti susiglausdami nugaromis. Kiti nušėsi rankas į šonus ir krūtinę, likėdodami ir pasipurtindami. Atsistoti ir pavaikščioti nebuvo galima. Kas norėjo, galėjo paropinėti visomis keturiomis, kaip gyvulys. Visomis keturiomis repliojo katorgininkai, matys čekistais patiko. Kai tokiu ne atsirado, jie ėmė versti visus iš eilės, kad ištų raportą, o vienas MGB leitinantas panorė surengti repliojimo rungtynes. Jis paliepė keturiems nusmerktiesiems nureplioti į i vartą ir atgal, žadėdamas duoti dvigubą daavinį duonos. Duona tuomet mums buvo brangi, kaip gyvybė. Bet pasigodėjusiu jos neatsirado.

- Dvėsinos, - nusikeikė leitinantas, spyrė arčiausia buvusiam trentiniui į koją ir nusispiovė.

To pietų atėjo apie 10 MGB pareigūnų, matyt, Atsiustu lagerio komendantas. Jie sudarė mūsų sąrašus. Jų tarpe, atrodo, buvo ir gydytojas. Kiekvienam praėjusiam liepė iškišti liežuvį. Kaip išaiškėjo, tai buvo sveikatos tikrinimas.

Sveikas, - jis tarė, pažiūrėjęs į mano liežuvį, - tinka.

Taip MGB akimis žiūrint, mes buvome tinkami visi, neišskiriant nei tu, kurie buvo vos drungni.

Anksčiau aš girdėjau kalbant bolševikų agitatorius, kad Tarybų Sąjungoje kiekvienas dirba tai ką sugeba. Jie tvirtino, kad net kalėjimuose ir kitose šio pobūdžio įstaigose darbas duodamas atsižvelgiant į kiekvieno sugebėjimą. Čia mūsų niekas

kokleus, ka nes rugubans arba kas sesas uinkoni.

Stovykla 15 - 202 - 3 buvo reikalinga vien tik darbo joga.

Seskinuodami aikšteloje, nors pagaliniui 15-
vargy, vis daito. nes reikalingas nepasidomta pa-
sia stovykla. 15 aikstelo nes ja netame vis, ka
daug 500 metrų atsta nuo visų tvoros staksoje ka
licais eilomis ligi žemaičiai barakai, ju buvo apie
50. Stovyklos plote jis buvo išrikiuoti stakstakar-
piu kabliu. Vakarinijo stovyklos dalyje riegojo
sandėliai, virtuvės, pirtys, ligoninė. Siurininis -
administracijos pastatai.

Vieni barakai buvo stogtyci daugiau kaip prieš
20 metų. aptriuše, apilše atrodė jis vos besilauke.
Kiekvienoje jo kaip vidiniu patyrimo galioje til-
ti iki 2000 žmonių. Nors ruošas tarp barakų ir
visų tvoros buvo vedinamas mirties ruošu. Nuteis-
tisioms buvo draudžiama ir koja išeiti. Ši kaip
sargybiniai galioje žanti be parepėjimo. Kiekvienas
barakas turėjo savo rajoną, aptvarta lenku tvora.
15 kiekvieno rajono buvo išėjimas tik į bendrąja
aikštę. Nuteistiems mušti į svetimą rajoną buvo
draudžiama. Nuteistieji kaip pat neturėjo teisės
patys vieni (be palydovų) išeiti į bendrąja aikš-
tę. Kiekvienas rajonas buvo lig atakira reorganizacija
savo tarpe staksting rajonų gyvenimojai negalėjo pe-
lalkyti jokių santykių.

Į stovyklos vakarinijo dalį buvo priversta kelio
deka. Ja buvo pristatoma stovyklai valstas ir ap-
ranga.

Nuos teko barakas sovyklos ištirpino, sek-
tas 15 eilės.

Teinstant nuo savijo į jį sakytas gyvulinis į tv-
tvarta. Bar ka turėjome įsikurti patys savo mušiu
ra.

Nūs barakas buvo lygiai toks pat kaip biti. Se
bet jaut ruošne tik apie keturias dienas žmonių.
Jis tik ka buvo grįžę 15 darbo.

... šiemis atrodas... šiemis ir jie.

Grūdināsi par... šiemis ir jie.

... šiemis ir jie.

... šiemis ir jie.

... šiemis ir jie.

... šiemis ir jie.

... šiemis ir jie.

... šiemis ir jie.

... šiemis ir jie.

... šiemis ir jie.

lydi kaip išmanymai. Tai buvo tikra laimė. Da viš
 Vakarų pagaliau neįsitraukė sunkius Jozefo žiurur
 no. Nuovargis buvo apėmęs visą žmoniją. Sunkus
 Vora nusisirengė, apėmė visą kultūrą, kas rašė
 tūlimes vėles. Jis nebet turėjo laimės. Bet kal
 bos ir neįtikėtinai. Šis buvo tikras dangaus nieko
 nereikėjo kaip ramybės. Kas ant rugėjų, kas pasvy
 rpa ant šono, kas susisirengė, rankomis vos siegė
 j oco alkam. Šiandien aišku, ir negyja, iki aštait
 sustaugo sirona.

Štirus sironas balsas, atrodė, apurpino visa
 baraka. Iu metu lageryje 14 302 - 3 buvo duoda
 mas žemės keitimas.

Genėjį lageryje gyventojai, vos tik sustaugo
 sironai, tuojau šoko nuo kultū ligi išdega akis.
 Vėsi išbudė, tabiau pajudėti vos įstengė. Ši
 sironai buvo pasidavę sunkūs, ligi vėtaliniai, o
 kojas gėle beveik iki šėry.

- Greičiau - ja skilusi riksena nuo durų.

Šiandien lageryje gyventojai 14 jo parnešti
 duonos ir vandens.

Šis ta diena maisto dar negavo, nes dar ne
 būvome įtraukti į maistinių lageryje gyventojų
 skaičių. Šiandien negavo ir vandens, nes vėlyvo nūms
 iškirti vėsi kibirai ir statiniai, kad kiek būtų
 reikiu. Šiandien ir troškuli. Šis išdega akis se
 nieji gyventojai. Šiandien, jau beveik kaip nebeduo
 da vandens. Tabiau jo gavo tik, kad kiekvienam
 mažai iš jo vandens, kaip po pusę litro vandens.

Šis po pusę litro vandens troškuli. Šiandien
 buvo vėlyvo, kaip traukė vėlyvo pasisotinti.

Šis delto vėlyvoje lais vandens nereikėjo
 sustigyti.

Šis ta diena maisto niekas neturėjo, įtra -
 -de sudarėti sąrašus.

Šis visa laika nuo barakų jo deltois kartė.
 Šis ta sūrelių, kas vėlyvo jau pripratę. Tai
 gi vėlyvo apklausiam dangiu, ar vėlyvo - nereikėjo
 nieko.

Svarbiausias dalykas buvo tas, kad gavoje maisto.
 Daryt mums po 600 gr. duonos, po 1 litra viralo
 ir po 200 gr. kofos. Dėbantiomis vankomis mes dir-
 pome duona, šalis, pašilugusis vaniliniu, šakota, kape
 to maistas iš to, bet vis dėlto - duona, šokolai
 kibosė ! Je visais dantiais. Ir lig susijone pa-
 žinti jos skoni, pajutome jos nebeturi, tik nedaug
 jos buvo, o alkis - neapsakomas.

Maisti maisto kiekis buvo skirtas visai dienai.
 Toliau beveik visai mes ji sukeitome vieną atsi-
 kvėpiku. Į paskui gi - vėl nieko. Gerai tik, kad
 vandens gavome, kiek tik norėjome.

Senovinioji barako gyventojai buvo išėję į dar-
 bą. Kai grįžo namie mes juos klausinėjome, gal jie
 maisto gaugė.

- Ne, - jie kartojė, - 600 gr. duonos, 1 litras
 viralo, kuris tik, vadinamas viralu, ir 200 gr. ko-
 fos yra norma. Tiesa, kas pedirba daugiau, kaip nus-
 tatyta, gali gauti daugiau duonos. Bet darbe nor-
 mos virėyti niekas neįstengia.

Ištikrinę, greitai patyrėme, kad tai tiesa.

Jūs nesakykite, kad 600 gr. duonos yra maistas.
 Jeigu tai būtų duona, tikrai to šokolio prasme bū-
 tu dar nieko. Tačiau ji ne duona, o kažkas, kažko-
 kia masė, panaši į juoda molį. Maistas mūsų visai
 dienai 600 gr. duonos gabalais nebūvo didelis už
 pusę litro kumštį. Valgant šį duona vėlgi burnoje
 ir lips prie gomurio. Vadinamas viralas buvo ne
 kas daugiau, kaip vanduo, kuriame virė keli galvi-
 jiniai barakai /dažnai dar gi apiguva/, kelios
 bulvės arba saujos kruopų. Iš to viralo koki nors
 tirština retai kada pavykdavo pasūti. Mes buvo
 verčiau iš prosa, tikulta trapučio nešino riebet
 ly arba konservuota šuvis. Šavaise alkis, šitokių
 maistu sunku buvo numalšinti alkį. O apie sveika-
 tos palaikymą m. kalbos m. galio būti. Šio maisto
 to užteko ne sveikatai palaikyti, tik gyvybei.

bet nešūrint į tai darbi reikėjo.

darbu mes išsiuntė jau trūdieja lapekyje
 1.1 - 202 - 3 būvimo diena.

lyta, sustaugus sirenai, paliepė mus išėiti į rajoną. Ia mus suskirstė grupėmis po 10 žmonių. Kiekvienai grupei davo po vieną vyresnįjį iš senesnio katorgininkų tarpo. O prieš kiekvieną 5 - 10 grupių atsistojo po porą čekistų ginkluotų automatiniais šautuvais.

Išeinant iš barako rajono, būdintis mus suskaičiavo ir skaičius pažymėjo popierio lape, išeinant iš stovyklos suskaičiavo dar kartą.

Darbo vieta buvo nuo stovyklos maždaug už 6 - 8 km. ats darbas akaens angliu kasimas.

Prityse nuo ūralo į laurę akaens angliu klotai buvo užtikti palyginti neseniai. Akaens anglis čia randama ne tik šeris gilumoje, bet ir paviršiuje. Olševikai čiaos angliu klotas pradėjo eksploatuoti. greitai buvo išteiktos lauros ūralo akaens angliu kasyklos. /tai, tačes jau buvo vadinama čeka, / jos pakaitales / čėsi parėinti darbo jėgos. Ia buvo ikurti 3 riverčianų darbo lageriai, kiekvienas po 20.000 - 30.000 žmonių.

Iraiausis iki čia buvo nutiesta gelezinkelio traka. o to, greit čia pasidarė gyvenvietė su ksu-tavėnis, ramogų vietomis ir gausiais kėk kariuo-menės būriais.

us atvečius, kasyklos jau dirbo pilna tempu. Visa ča biniuku kontingenta čia sudarė nuteistieji. Puse tiek, kiek dirbėdiniųjų buvo administracijos priežiūros ir apsaugos pareigėlo.

Čes būvome įjungti į šėchta Nr. 7. Ir čia dirbo-me kas tris mėnesius, kas pusę metų, vienas kitas ne gi netus ir daugiau, priklausomai nuo gaunamos iš namų paramos ir organizac patverumo.

Ati pirmu kėrpa išvedėm į darbą, nors ir alka-ni atydliai į algėmės po apylinke. Čes be akaens niko čia daugiau nebuvo. Nuo mūsų kello į dešinę maždaug už 8 km. stūksojo miškas. vietos vienodu-mas slėgt sunkiai.

Prityję darbo vieta būvome sustabdyti. Ia kolo-na pabiro atskirois grupėmis, kurias priežiūrėtojai musivedė į sandėlius pasiinti įrankių.

92ah

Sako, kad nekada yra vedinamos Prancūzijos ang-
liu kasyklose, bet šiose kasyklose, kur mes turėjome
dirbti, nebūvo jokio vidinio, mes turėjome šie
dirbti, alenodai sudėgusioje dujomis ir anglis
dulkėmis persisunkusiu oru. Ir ne valanda ar dvi,
bet 10 valandų.

Tai buvo ne darbas, o žmonių maršimas. Reikėjo
mums išleisti į darbą šeštą valandą ryto. Tada, kai
užtrukdavome 1 val. 30 min. 10 valandų turėjome iš-
dirbti kasyklose. Grįžimui vėl reikėjo pusantros
valandos. Jeigu į darbą įstengtume šiaip taip eiti,
tai iš darbo šov galėtume slinkti. Aš niekuomet ne-
maniau, kad žmogaus kojos gali pasidaryti taip sur-
kios, lyg pririšus prie didžiausio akmenio. Tačiau
palydovai neužsisė mūs nuovargio. O mūs nuovargis
ir mes patys - kas gi jiems. Jie ginė mus šūkauda-
mi, kliciodami, aušdami šautuvų buošėmis, užleisdami
šūnėmis. Jūs, kad tik griešiate.

Grįžtant atgal ne vienas klupo nebegalėdamas
pakilti. Tuos reikėjo mums nešėti nešti, arba bent
paremti iš žono. Palydovai vedėsi su savimi po 2 -
3 virkinius šunis, beveik kiekviena karte. Ir ver-
gas būdavo suais, kai šitie žmonės be širdies, užsi-
sąpydavo mus šūnėmis užleisti. Negalima būdavo šie-
noti, kuriam šis nelaimė teks. Kartais šūnis įsisuk-
davo į kolonos viūnų. Kartais palydovai užleisdavo
jais sūnėmis gretas. Turis puolus, baigdavo nur-
eiti skėtais ir taip jau suplysė mūsų rūbai.

O palydovams - pramoga. Reikėjo tik girdėti jų
juoką, kai šūnis įdavo purtinti šia viena, šia ki-
ta bejėgi nateistąjį.

Prta vienas žemaitis, užleistas šuni is nepes-
vaid. amėudė ir surinkęs paskatinius jėg. ištek-
lius, šunį svyrė. Palydovai už tai sumuše jį iki se-
nonės netekimo.

Grįžtant iš darbo mus skaldėavo, taip pat
stropiai, kaip ir išimant. Tačiau jei kada vie-
no ar kelių truko, niekas dėl to nesijaudino. Užte-
kavo jei vyresnybės palydovas pasakydavo, kad juos

Vienas gabal kitas... pri-jose... kark, laustuvi, kastuvi. pagal prižiūrėtojo nurodymus, šalia vieni vienas daiktus, kiti kitus ir slinkome prie šachtos angų.

Mūsų reikalo šia mieste kasyklą sutvarkymo ir techniškojo aprūpinimo. Mes šia turėjome dirbti tais pačiais būdais ir priemonėmis, kaip būdavo dirbama skaus anglių kasyklose prieš 100 metų. Regaliai žinant be šurpo prisiminti ty gaudymai juoda šachtos angų, anais rėliandis arkliniais sukamo kelbuvių girgėdėjimo, senkai apsviestu perėjimų, tik dėl juoko parant y sienų darbu vietose, piktė prižiūrėtojų ir čekistų keikimai, nuolatinio pavojaus patekti po griūvančia žeme, stinkandis vandens lašėjimo ant galvos, ir nuolat to nebaigiamo vargo.

Turėjome dirbti 50 ir 100 metrų gilumoje. Iš centrinis perėjimų rausimės visomis linkomis, darydami naujus perėjimus. Gerai dar, kai anglių klastas buvo nors pusantro metro storumo. Bet daugumoje nebuvo jo storiau kaip metras. Dažnai reikėjo dirbti atsiklausus ar net atsiguobus.

Išsivaisindukite jūs darvę 100 metrų gilumoje. Urvas vos 60 cm. aukštumo. Jo gale -- skaus anglių klastas. Prižiūrėtojas liepia kirsti. Neklauztyti negalima. Tenka klauptis, gulti ant žono ir šliaužte prišliaužti prie anglių. Vietose mata, užsimoti neįmanoma. Anglis tenka kirsti suūgiams iš žono. Tai ne patogu. Be to, nusilpęs žmogus nekoki ir suūgi gali suduoti, o šia dar vanduo. Nešvarus ir šaltas vanduo lašs vienodai iš urvo lubų ir per erkia tavo kiurei. Trečioje darbu dienoje viename urve griuvo žemė ir prisilėgė keburius šarbininkas. Jis pas gelbėti nieks nei piršto nepajudino. Ir čekistų, šis solais buvo visai menka, o dėl menkos prieštasties negi galvo sustat darbas, net tame rajone.

Kasyklose vieni mūs buvo pristatę anglių kirsti, kiti juos turėjo sukasti prie šidonio per rėliantroti pylė į vagonelius, ketviriai stumdė vagonelius saviniais iškaltais angų. Ir šuje anglių priiminėjo kitos priemonės.

valdas, daro, atseit, tie jau nebogyvi.
 Grise is darbe atngomas kiek apsišvarinti, - ap
 elpaukti, bet anglis sulcia slucianis balas vande-
 nis sukiai buvo įveikiasas, kaip ir turjoms bit
 gausiu arzini.

dar sukian buvo prasidiovinti drabudius, pra-
 buiai, kasyklose sušlaga, gristant sušaldavo i ra-
 sa. Barake, sijnase, taonia ir siltene, jis atsilavo.
 esidivanti gi, nara kur. Viesa, buvo dvi krosnys,
 kas ka ji jos galajo reiketi kelias dimtasz ko-
 nis. Vie ja nejanona sudiovinti bute ir siule
 gale, kaip tad ir turjoms varstis su slapias ira-
 bukais - diovinti juos patys saviai. Dvynams be-
 naks jie bute, kartu gi butone ir mes.

Barakas apkrepti valkas buvo pasirtos gre-
 tivuse siške, nera turjoms pasiganinti patys. Kar-
 ta kure rusine dalyvava ir as.

Tuomet buvo jau siena, kniego klodas dengs sene
 sukias meto storumo. Ia nera atodrekiu, sodai ir
 sijas nebuvo supoles, bet purus, kaip polonai.
 Viena, jis nekale knoniq, reikajo per ji brise
 bristi, melnas kaip per vandeni.

Kuro ruoti iškive madau 100 brigada. Vienai tur
 rojoms melnis pianti, kiti geneti, treti vetti.
 as patekau i treciaja grupe.

vairiame trans-orte reikalams lageris turjoms
 tam tikra skaidri rogiq. Keliolika ja padrem gar-
 mint valkas. Jis kinkas ne arklis, o padus save.
 Mes traukime jas sustoje po 6 ar po 8. Viena ro-
 gos kroveje madau po viena ruztam sionejo sto-
 rama ir ilgumo. Kad pakrautime pakrautas rogos tu-
 rojoms kieti i virves po 16 ar po 20 knoniq.

Reiktai strodas sias vilkstine su valkoms, sio-
 karti anigu. Per valanda mes galjoms padaryti ke-
 lic rodujoms vieno - dvisj kni. Toliau mes ston-
 goms. Visa karta biva ta, kad mes buvome anisni
 i badeje.

Mes dalyvai buvo kartu su anis. Bet jie ne-
 briso silegus. Jie sodajo ant valimq, ir, kad grei-
 ciau judetum, sus ragines kinkais ir net lankais.

Sankus. Vai buvo darbas tas karo ruošimas. Bet via diito, geromis kaip darbas kasyklose. Daug labiau norėjome dirbti žia, kaip Sacharova. Jia buvo tyvas ofas. Nevarvėjo, jia mus už apy- kaklių vanduo. Nereikėjo bijoti, kad užgrius šios arba prasiveržt naujodžiūnai, nepastebimas nuo- dingos dujos.

Tačiau po 10 dienų mūsų grupė buvo pakelsta kita grupe, us vai nuvarė prie anglių.

Dauguma mūsų jau buvau visai išsekę. Kai kurie nebegalėjo ne tik sėsti, bet ir pakilti iš savo guolio. Viena diena šitose 10 mūsų tarpo išskyrė, o mus perrūšiavo.

Iš karto beveik visi buvome paskaityti pirmos kategorijos darbininkais, at, suliginti su kitais nes dar buvome pakankamai pajėgūs. Bet po trejeto mėnesių ne kas iš mūsų beliko. Perrūšiavimas buvo neišvengiamas. Viena ryte mus išvarė į rajoną. 10-jo keleto pareigūnai ir pradėjo perrūšiuoti. Tie kurie pa jo ir nebuvu dar galutinai išsiluolę, buvo palikti pirmoje kategorijoje, kurie pa jo, bet neįstengė dirbti, buvo paskirti antrai kate- gorijai. Trečia kategorija priklausė tie, kurie nebegalėjo sėsti, kurie neįstengė šliaužti šliaužti kalis nerus. Ketvirtą kategoriją buvo pas- kirti nebegalintieji pakilti iš savo guolio. Bu- vo dar ir penkta kategorija, bet jai neprisyrė nei vieno. Nes liūdnai įkavome, kad šiai kate- gorijai nebuvu nei vienas tinkamas, nes skirtyto metu nei vienas nenorėjo...

Kategorijos tik turėjome, kad pagal jas bu- vo paskiriamas darbas. Antros kategorijos darbininkai dirbo kasyklose jau antrą dieną darbus. Trečia kategorija dirbo jau kasyklų virėjuje - remontavo darbu traukus ir pan. Ketvirtą kate- goriją buvo palietama paliešti, bet jau belikę greit virėjuje antrą dieną virė.

1. K - 502 - 3 buvo ir gylytoja ir liūdnai, bet tik nedarbantis šios nei anteišios.

Vissā laikā tas trokšņo durti šīnā apie save
savu zināšanu ir pārticislians. Bet šis
mēs. Betas buvo neįvykdasas. Stovyklės darbinistra-
cija valdė, pašiau po trijų mėnesių kai kurians
ši valdė buvo suteikta. Kiti ja savo tik po šėli-
nėnėsi, o kiti-tik po save.

Šis, kurians buvo laisvė parašyti laiška; na-
mė, skintose.

Vissā laikā tas trokšņo durti šīnā apie save
pirmalins rašyti laiškas ir juos saugojose, su-
l-pa sian pilyose ir kitur, kad nepastebė ir
neatitė, prišikėtojai. Rašyti laiškus ištraukė-
ne, kas kas turėdama. Kadė draubianis rankais
ir sa didėle vilti...

Laikui išėjus, rašė kuris laikas ir nes
pradėjo gauti siuntinius, nors medidėlis, bet
turėdama - su tikra dūsa, rielais, ariu, ir ta-
bė, kartais su draubianis, su lairiais gaulėm
pėlis, rankomis paširėti, bet alonėis ir rei-
kalėnėis.

Valdė, buvo šėkėdianis. rielėtojas išsau-
kė šis gal daugia kaip 40, ir suvėdė; admini-
tracijos pastatė pusėtojal sustojome prie vėio
sardėio. Kas bus - marmėnė. Galvoje, kad, tur-
būt, dirbti. Tėčiau į sardėio mus suvėdė no vėio,
o kas šaukti no vėio. Irai šis abėjingi. Šis gri-
šio švitėdani draugė. Šis medėsi pašėlis su
lauktuvėis ir vėio.

Šis į sardėio šėkėdianis buvo šėkėdianis.
Medėsis šėkėdianis sušėrau; krėva siuntini.
Kuris šėkėdianis šėkėdianis šėkėdianis.
Medėsis šėkėdianis šėkėdianis šėkėdianis, ir jas
pėis šėkėdianis, pašėkėdianis juos pėrta ir vėio
pėis. Šėkėdianis šėkėdianis, su pašėkėdianis šėkėdianis
pėis šėkėdianis, pašėkėdianis, pašėkėdianis ir pėis
šėkėdianis šėkėdianis šėkėdianis.

Šis buvo valdė, nes šėkėdianis pašėkėdianis
sėkėdianis iš šėkėdianis, pašėkėdianis pėis šėkėdianis
pėis šėkėdianis, pašėkėdianis, pašėkėdianis, pašėkėdianis
pėis šėkėdianis, pašėkėdianis, pašėkėdianis, pašėkėdianis

je liaurje, tatydasas isana is datusa laimik
bryna, dabra, siri, dliovintos ducnos riekeles,
diziangiauni ne kiek remasias.

Dasikroviau visa ta turta i drobini datusa
savalkulair grisan i baraka pagyvije, net si
stiprocias.

Tie nedideli vaizdeliai sa gaista buvo mias
brangis, kaip gyvybe. Saug jie musa sukile svie-
siv prisizina. aciau, kaipvionas jau pagyvenes
smogus, glostydans siuntinis apvalkalo drobę ver-
xi... Bet tai nebuvo ukauomo asaros.

Jo to pradajone siuntinius gauti kartais kas
dvi sa aitas, kartais rociau. Kadus musa pasiaare
jau ne toks baimus.

Net gyvenimas stovyki je nepakito.

Net buvo nustatiasi tvarka ir salygas, mones gi
si - noturije reikims, estoje pasaulio dalyje,
pavergetoje bolševiku, kionių juk netruko.

Tebuvo to monesio, kad i stovykia asatsiastu
naujų kionių transporto. Si siunte imones i sia
paikini o stovykia, is abaltije, is Ukrainos, is
Kaukaso, ir is kit viet, ir niekuomet sia imo-
nie tebuvo per daug.

LS-502-3

Si priverciamųjų darba stovykia tebeveikia
ir dabar.

Tal but ne vieno ten yra tevas, brolis, kalny-
nas ar pažystanas. ir turite is ja kokis nors si-
nia? Jeiga turite ir nebeturite tai baxite tik-
ri, kad tas jums artimas asmuo buvo kasyklose, ar
ta manuse ji sekistai, arba jie miri kurie nors si
esidetine lig, arba savaine jis nebeistvere siu
dien praparo.

Sis jau nebesugrie i savo krasta.

Ukstantius msa pasmerke be niekur nieko,
isvoše, isvise ir tebeisde.

laisus yra lageris 12-502-3.

daug žmonių dalyk. yra pasasakojama apie senovę vergiją, apie įvairias priepaudas, apie laisvą išnaudojimą, tačiau, kas gi yra vergija sulygimas su Taryb. Sąjungos priverčiamąjį darbą stovyklose? Bolševikinės priverčiamąjį darbą stovyklose yra nesulyginamai baisesnės už vergiją, už baudžiavą, už bet kurį laisvą išnaudojimą.

bet sakykite, kodėl esama komunizmo, kodėl esama Taryb. Sąjungos.

Komunizmas negali gyvuoti be MGB be teroro. Bolševikinės priverčiamąjį darbą stovyklos įsteigtos MGB valia. Kol nebūs padarytas galas MGB, kol nebūs padarytas galas komunizmui, tol veiks stovykla 12-502-3 ir visos kitos šios rūšies įstaigos.

Atrodo, kaista, bet nesuprantama, kad pasaulis iš mūsų vėkanda tokį dalyką, kaip masinį žmonių mirtiną darbą Taryb. Sąjungos priverčiamąjį darbą lageriuose.

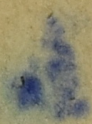
bet pasaulis gal ir nežino, kad egzistuoja 12-502-3.

vis dėlto negalima sakyti, kad viskas taip anai ir pasilik. atėjo galas vergijai, atėjo galas tikuramajam priepaudo, atėjo galas baudžiavai, atėjo galas Hitlerio koncentracijos lageriams, atėjo galas ir bolševikų siautėjimui.

bet musikalstai darbai negali užtrukti be galo. Bolševikinės priverčiamąjį darbą stovyklos yra vienas didžiausių nusikaltimų, kurie tik buvo kada įvykdyti.

17 a b a i g a /

1870

98ab

K a i n a R b -- 10